

Sayı: 2007/6

27 Aralık 2007

Sayfa 1 / 4

Finansal Piyasalar Raporunun 7 nci Sayısı Yayımlandı.

Üç ayda bir yayımlanan ve Eylül 2007 verileriyle yedincisi hazırlanan Finansal Piyasalar Raporunun bu sayısı (1) Ekonomik Çerçeve ve Gelişmeler, (2) Finansal Sektörün Görünümü ve (3) Risk, Sermaye ve Kârlılık Değerlendirmesi olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

2007 yılının ikinci yarısından itibaren küresel finansal piyasalardaki gelişmelere bağlı olarak dünya ekonomisi yeni bir konjonktüre girmiştir. Başta ABD konut piyasası olmak üzere gelişmiş ülkelerin finansal piyasalarındaki gelişmeler sık sık yaşanan küresel dalgalanmalara neden olmaktadır. Kredi piyasasında yaşanan bu durum uluslararası yatırımcıların risk algılamalarını etkilerken, küresel likidite koşullarının da görece olarak sıkışmasına neden olmaktadır. Nitekim, gelişmiş ülke merkez bankaları ABD'nin faiz oranı indirimlerinin yanı sıra küresel likidite koşullarının korunabilmesi için ortak bir tedbirler seti açıklamıştır. ABD ekonomisindeki yavaşlama, finansal piyasalardaki baskı, girdi fiyatlarında yükselme gibi etkenlerle küresel büyüme eğiliminin bir yavaşlama içine gireceği ancak yine de 2007 ve 2008 yıllarında, sırasıyla, %5,2 ve %4,8 oranında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

2006 yılının ikinci yarısından itibaren görece yavaşlayan Türkiye ekonomisinin büyüme hızı, 2007 yılının üçüncü çeyreğinde de azalmaya devam etmiştir. Ancak, büyümenin bileşenleri incelendiğinde özel tüketim harcamalarının yeniden bir artış eğilimine girmesinin toplam yurt içi talebin seçimler sonrası tekrar bir canlanma eğilimine girdiğine işaret etmektedir. Sektörel katma değerler açısından büyümeye bakıldığında, yılın üçüncü çeyreğindeki düşük büyüme performansının esas olarak tarımsal üretimdeki keskin gerilemeden kaynaklandığı görülmektedir. Enerji fiyatlarındaki artış, kamu harcamalarında yılın ilk yarısındaki genişleme ve beklentilerdeki bozulmalar enflasyon hedefinden uzaklaşmasına neden olmuştur. Kamu maliyesi uygulamasında 2007 yılının ilk yarısındaki gevşemenin seçim sonrası dönemde yerini daha disiplinli bir uygulamaya bırakması, Türkiye ekonomisine yönelik beklentilerin olumlu yönde şekillenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, küresel finansal piyasalardaki gelişmeler çerçevesinde Merkez Bankası'nın rezerv birikimine 2008 yılında da devam edecek olması ve uluslararası sermayenin devam eden ilgisi, Türkiye'nin bu alandaki kırılganlıklarını azaltmaktadır. Önümüzdeki dönemde ekonomik politikaların belirsizlikleri en aza indirecek şekilde oluşturulup, uygulamaların daha hassas ve dikkatli olunması bir zorunluluk haline gelmiştir. Sağlıklı ve etkin bir finansal sistem, ekonomideki güven ve

istikrarın devam etmesiyle, ekonomik çerçevede öngörülebilirliğin güçlenmesine katkıda bulunacaktır.

Türk finansal sektörüne genel olarak bakıldığında, sektör genel ekonomik aktiviteye göre daha hızlı bir büyüme eğilimini Eylül 2007’de de sürdürmüştür. Eylül 2007 itibarıyla, Türk finans sektörü toplam aktif büyüklüğü bir önceki yılsonuna göre %8,7 oranında büyüyerek 726,8 milyar YTL seviyesine ulaşmıştır. Finans sektörü aktif büyüklüğünün GSYİH’ye oranı %116,3 düzeyinde iken, bankacılık sektörü aktiflerinin GSYİH’ye oranı %87 seviyesindedir. BDDK’nın gözetim ve denetim kapsamında yer alan diğer kuruluşlar olan finansal kiralama, faktoring ve tüketici finansmanı şirketleri aktiflerinin GSYİH’ye oranı ise %3,1’dir. Son yıllardaki genel eğilimler Türk bankacılık sektörünün yüksek büyüme potansiyelini sürdürdüğüne işaret etmektedir.

Tablo: Seçilmiş Göstergeler

	2005	2006	Mar.07	Haz.07	Eyl.07
Yapısal Göstergeler					
Banka Sayısı	51	50	50	50	50
Şube Sayısı	6.537	7.296	7.431	7.654	7.856
Personel Sayısı	138.724	150.793	153.640	156.746	162.952
Aktif Büyüklük(Milyar YTL)					
Bankalar	406,9	499,5	515,3	533,7	543,5
Finansal Sistem Toplamı	560,0	668,6	698,0	715,1	726,8
Finansal Sağlık Göstergeleri (%)					
Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu	23,7	22,3	22,2	18,7	19,4
Serbest Sermaye/Toplam Özkaynaklar	65,7	72,6	73,5	73,6	75,4
Vergi Sonrası Aktif Kârlılığı (ROA)	1,7	2,5	2,5	2,9	2,5
Vergi Sonrası Özkaynak Kârlılığı (ROE)	10,9	19,2	20,6	23,5	20,5
Finansal Verimlilik Göstergeleri (%)					
Toplam İşletme Giderleri/Toplam Gelirler(1)	65,5	50,4	48,7	47,3	48,6
Personel Giderleri/Toplam İşletme Giderleri	28,9	36,0	38,4	39,5	39,3

Bankacılık sektörüne ilişkin finansal sağlık göstergeleri, sektörün yasal limitlerin oldukça üzerinde sermaye yeterliliği rasyosuyla çalışmaya devam ettiğini ve serbest sermayesini artırdığını göstermektedir. Kârlılık göstergelerindeki olumlu seyir Eylül 2007’de de sürmüştür, kâr eden 45 bankanın toplam aktifler içindeki payı %99’un üzerinde gerçekleşmiştir. Toplam işletme giderlerinin toplam gelirlere oranı sektör genelinde yükselirken personel giderlerinin işletme giderleri içerisindeki payı ılımlı da olsa bir önceki döneme göre azalmıştır. Eylül 2007’de Türk bankacılık sektörünün dönem net kârı bir önceki döneme (Eylül 2006) göre nominal bazda %35 artarak 11,8 milyar YTL’ye erişmiştir ve aktif kârlılığı ise %2,5 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörü kapasite göstergelerinden olan banka başına aktif tutarı 10,8 milyar YTL’ye yükselmiştir. Eylül 2007 itibarıyla banka başına düşen şube sayısı artmaya devam etmiş ve 157 olarak gerçekleşmiştir. BDDK Performans Endeksi ise 2007 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla en yüksek değerine ulaşmıştır.

Bankacılık sektörünün aktif büyüklüğü 2007 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılsonuna göre %8,8 oranında artarak 543,5 milyar YTL olarak gerçekleşmiş, toplam kredi hacmi ise 261,4 milyar YTL'ye ulaşarak bilânço içindeki payını %48,1'e yükseltmiştir. Mevduatın krediye dönüşüm oranı yılın üçüncü çeyreğinde artmaya devam ederek %77,7 düzeyine gelmiştir. Bu dönemde, menkul değerler portföyünün (MDP) toplam aktifler içindeki payı %30,6 olarak gerçekleşmiştir. Toplam kaynaklar içerisinde %61,9 paya sahip olan toplam mevduat hacmi, Eylül 2007 itibarıyla bir önceki yılsonuna göre %9,3 oranında artarak 336,3 milyar YTL'ye ulaşmıştır.

Tablo: Seçilmiş Bilanço Kalemleri

Milyar YTL	2005	2006	Mar.07	Haz.07	Eyl.07
Nakit Değ, Bankalar, Mer. Bank.ve Para Piy. Alacakları	36,2	44,8	57,5	60,6	56,8
Menkul Değerler Portföyü	143,0	158,9	165,6	166,8	166,5
Krediler	156,4	219,0	230,3	247,5	261,4
Mevduat	251,5	307,6	319,5	331,9	336,3
Özkaynaklar	54,7	59,5	64,2	66,4	71,6

Bilanço dışı işlemlerin hacmi Eylül 2007 dönemi itibarıyla toplam 376,8 milyar YTL düzeyine yükselmiş, toplam bilanço büyüklüğüne oranı ise %69,3 olarak gerçekleşmiştir. Türev işlemler toplamı da bu dönem itibarıyla 169 milyar YTL düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde türev işlemlerden en yüksek payı %41,7 ile swap işlemleri almaktadır.

Eylül ayı itibarıyla finansal kiralama, tüketici finansman ve faktoring sektörlerinin toplam aktifleri büyümeye devam etmiştir. Her üç sektörde istihdamın arttığı görülmektedir. Finansal kiralama alacaklarının toplam aktifteki payı artarken, faktoring ve tüketici finansman şirketlerinde alacakların/kredilerin toplam aktifteki payları düşmüştür. Önceki dönemlerde olduğu gibi finansal kiralama alacaklarında inşaat sektörü, faktoring alacaklarında tekstil deri giyimi sektörü ve finansman kredilerinde de ulaşım araçları sektörü en yüksek paya sahiptir.

Nakdi ve gayri nakdi tutarları ikinci çeyrek sonuna göre artış göstermiş olmakla birlikte, özellikle Ağustos-Eylül aylarında döviz kurlarında gözlenen düşüş, yabancı para ve dövize endekli kredilerin YTL karşılıklarını azaltmıştır. Üçüncü çeyrekte nakdi krediler %5,6 artarken, brüt ve net TGA tutarlarının sırasıyla %4 ve %4,7 oranında artmış olması görece riskin azalmasına katkıda bulunmuştur. Aynı dönemde portföyde TP kredilerin payı artmış, portföyün kısa ve uzun vade arasındaki dağılımı ise aynı kalmıştır. Takibe dönüşüm oranları durağan seyrini genelde korumuş ve Haziran 2007'de %3,64 olan ortalama takibe dönüşüm oranı Eylül 2007'de %3,58'e gerilemiştir.

Tablo: Seçilmiş Risk Göstergeleri

Seçilmiş Risk Göstergeleri	Ara 2006	Mar 2007	Haz 2007	Eyl 2007
Kredilerin Takibe Dönüşüm Oranı (%)	3,71	3,65	3,64	3,58
İkinci El DİBS Piyasası Faiz Getiri Oynaklığı (%)	0,24	0,14	0,16	0,16
İMKB 100 Endeksi Getiri Oynaklığı (%)	3,1	0,9	1,6	2,3
Bilanço İçi Yabancı Para Pozisyonu (milyon USD)	-5.549	-6.758	-7.746	-7.458
1 Aylık Vadede TP Faiz Açığı (milyar YTL)	-63.092	-53.336	-54.907	-70.909
1 Aylık Vadede Toplam Likidite Yeterliliği Oranı (%)	119,9	113,4	159,8	166,2

Yılın üçüncü çeyreğinde türev işlemler önemli ölçüde artış göstermiştir. Aynı dönemde ticari portföyün menkul kıymet türleri itibariyle dağılımında önemli ölçüde bir değişiklik olmamasına rağmen, portföy içerisinde değişken faizli menkul kıymetlerin payı artarken sabit faizli menkul kıymetlerin payı azalmıştır. DİBS ikincil piyasada gerçekleşen ortalama bileşik faizler dünya piyasalarında etkisini gösteren türbülansın etkisiyle Temmuz ve Ağustos aylarında yükselmiş, daha sonra azalarak Eylül 2007 dönemini %16,99 seviyesinde noktalamıştır. Bilânço içi açık pozisyon 2007 yılı ilk çeyreği sonunda 6,8 milyar dolar olarak gerçekleşirken ikinci çeyreği sonunda artmaya başlamış ve Temmuz ayında 9,2 milyar dolar ile en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Analiz dönemi sonunda ise azalma göstererek 7,5 milyar dolar seviyelerinde gerçekleşmiştir. Yabancı para net genel pozisyonu ise Eylül 2007 sonu itibariyle pozitif değere dönerek 73 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Kurların ve kur oynaklıklarının global piyasalarda yaşanan dalgalanmalar neticesinde Ağustos ayı içerisinde artış gösterdiği fakat sonrasında azaldığı görülmektedir.

Yapısal faiz oranı riskine maruz tutar konumundaki faiz açıkları incelendiğinde, yılın üçüncü çeyreğinde TP açıkların artış (negatife doğru) yönünde değiştiği, YP açıkların ise yatay bir seyir izlediği görülmektedir. Uygulanan senaryolar sonucunda, TP ve YP kalemlerde ortaya çıkan alternatif kazanç ve kayıplar incelendiğinde, senaryoların tamamına yakınında toplam kazanç ve kayıp değerlerinin Eylül 2007 döneminde Haziran 2007 dönemine kıyasla mutlak değer olarak daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tüm banka gruplarında günlük ve 1 aylık vade dilimine ilişkin toplam likidite yeterlilik oranlarının Likidite Yönetmeliğinde belirtilen asgari sınırların üstünde gerçekleştiği görülmektedir. Ayrıca operasyonel riskin sermaye yeterliliği rasyosunu Eylül ayında 2,8 puan azalttığı görülmektedir.

Haziran 2007 döneminde %18,7 olarak gerçekleşen sermaye yeterlilik rasyosu, Eylül 2007 dönemi itibariyle %19,4 olarak gerçekleşmiştir. Haziran 2007 - Eylül 2007 döneminde kalkınma ve yatırım bankaları grubunda bireysel sermaye yeterliliği rasyosunun azalmasına rağmen sektör genelinde bireysel sermaye yeterliliği rasyosunun yükseldiği görülmektedir. Sektör genelinde konsolide sermaye yeterliliği rasyosunun arttığı gözlemlenen diğer bir husustur. Ayrıca sermaye yeterlilik rasyosunun yükselmesine paralel olarak artık sermaye oranının da yükseldiği görülmektedir.

Kârlılıktaki önemli düzeydeki artışın kaynağını; kredi faiz geliri ve menkul değer portföyü faiz gelirindeki artış oluşturmaya devam etmiştir. Sektörün kârlılığı banka grubuna göre incelendiği zaman; kamu bankalarının sektör kârlılığındaki paylarının düştüğü, özel bankaların payının ise arttığı gözlemlenmektedir.